

Олієвська М.Г.

*доктор економічних наук, доцент,
НДФІ ДННУ «Академія фінансового управління»*

ЗАКОНОДАВЧІ ІНІЦІАТИВИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ЩОДО НЕФІНАНСОВОГО ЗВІТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ

Європейський парламент та Європейська Комісія, визнаючи значення як сталого розвитку на усіх рівнях, а особливо на мікрорівні, так і необхідність звітування суб'єктами господарювання про соціальні та екологічні аспекти їх діяльності з метою виявлення ризиків досягнення стійкості та підвищення довіри інвесторів й споживачів, розробили документи, які зобов'язали окремі підприємства розкривати фінансову та нефінансову інформацію. Завдяки такій ініціативі у Європейському Союзі (ЄС) було прийнято низку документів щодо звітування підприємств для задоволення інформаційних потреб інвесторів та споживачів. Основними документами є:

1. Директива про бухгалтерський облік 2013/34/ЄС [1].
2. Директива 2014/95/ЄС (Non-Financial Reporting Directive (NFRD) [2] – документ, що встановлює правила розкриття нефінансової та іншої інформації великими компаніями про вплив бізнесу на суспільство.

Відповідно до законодавства ЄС, великі компанії повинні розвивати відповідальний підхід до організації бізнесу і, відповідно, розкривати інформацію про те, як вони вирішують соціальні та екологічні проблеми. Така законодавча ініціатива дозволяє усім стейкхолдерам (а це – інвестори, громадські організації, політики тощо) мати постійний доступ до інформації про внесок бізнесу у сталий розвиток, оцінювати нефінансові результати великих компаній тощо.

Зокрема, у першому документі зазначається, що важливими складовими нефінансової звітності є:

- Звіт про управління (the management report);
- Зведений звіт про управління (the consolidated management report).

Ці два Звіти повинні містити об'єктивний огляд розвитку бізнесу та його ролі у досягненні сталого розвитку залежно від розміру

суб'єкту господарювання, специфіки його діяльності, складності організації бізнесу тощо. Як правило, Звіти про управління та Зведені звіти про управління повинні містити:

- Фінансові аспекти бізнесу підприємства;
- Аналіз екологічних проблем та шляхів їх вирішення;
- Опис соціальних аспектів бізнесу.

У Зведених (консолідованих) звітах про управління та звітах про управління материнських компаній доцільно наводити нефінансову інформацію про діяльність підприємств, включених до консолідації в цілому; особливо актуальним є дотримання принципів порівняльності та еквівалентності інформації, яку підприємства мають публікувати в ЄС, що має бути закріплено нормами національного законодавства держав-членів ЄС, яке регулює консолідовану фінансову звітність.

Метою прийняття Директиви 2014/95/ЄС стала нагальна потреба розкриття нефінансової інформації підприємствами задля задоволення інформаційних потреб інвесторів та інших зацікавлених осіб щодо розвитку підприємств, їх місця в економіці та ролі у суспільстві. Директива застосовується з 5 грудня 2014 року. Проте, компанії вперше повинні були звітувати відповідно до Директиви у 2018 році, охоплюючи 2017 фінансовий рік.

Особливості Директиви 2014/95/ЄС:

1. Положення Директиви поширюються на великі підприємства або групи компаній з чисельністю працюючих понад 500 співробітників (у ЄС це понад 12 тис. компаній, а також банки, страхові компанії, інші компанії, визначені національними органами як організації, що представляють суспільний інтерес).

2. Директива зобов'язує такі підприємства оприлюднювати огляд їх бізнес-моделі, політики, результатів, основних ризиків та ключових показників ефективності у розрізі екологічних, соціальних та кадрових аспектів, інформацію щодо дотримання прав людини, а також питання боротьби з корупцією та хабарництвом.

3. Європейська комісія розробила рекомендації (необов'язкові вказівки) щодо того, як повідомляти нефінансову інформацію ще у 2017 році і такі вказівки періодично оновлюються. Зокрема, у червні 2019 року Європейська комісія опублікувала рекомендації щодо

звітності кліматичної інформації, що на практиці є доповненням до рекомендацій 2017 року щодо нефінансової звітності.

4. Під час підготовки нефінансової звітності підприємства можуть використовувати національні, європейські або міжнародні рекомендації, такі як Глобальний договір ООН. Наприклад, підприємства повинні розкривати нефінансову інформацію у своїх річних звітах; проте, окремі держави-члени ЄС у рамках національного законодавства дозволяють підприємствам розкривати нефінансову інформацію в окремих звітах (за бажанням).

5. Підприємства зобов'язані звітувати по усім питанням, зазначеним у Законі (екологічні питання, соціальні питання та кадрова політика, дотримання прав людини, боротьба з корупцією та хабарництвом, а також подавати інформацію про склад Правління/Ради директорів вік, стать, освіта, професійна підготовка та принципи формування Правління/Ради); у разі відсутності певної інформації, підприємства повинні дати пояснення (чому?).

6. Дочірні компанії не зобов'язані надавати звіт, якщо інформація включена у звіт їх материнської компанії, за умови, що останню контролює управління та діяльність дочірньої компанії.

Проте, «законодавство ЄС про бухгалтерський облік має забезпечити відповідний баланс між інтересами адресатів фінансової звітності та інтересами підприємств у тому, щоб вони не були надмірно обтяжені вимогами до звітності» [1].

Слід також зазначити, що 21 квітня 2021 року Європейська Комісія прийняла пропозицію щодо Директиви, яка має на меті внесення змін до існуючих вимог до звітності NFRD. Така законодавча ініціатива:

По-перше, стосується усіх великих компаній та всіх компаній, цінні папери яких котируються на регульованих ринках (крім мікропідприємств);

По-друге, вимагає аудиту звітної інформації;

По-третє, запроваджує більш детальні вимоги до нефінансової звітності та вимогу звітувати відповідно до обов'язкових стандартів звітності ЄС щодо сталого розвитку;

По-четверте, вимагає від компаній позначати в *цифровому вигляді інформацію, яка повідомляється*, щоб вона була «машиночитаною» та надходила в єдину європейську точку доступу.

Підсумовуючи зазначимо, розкриття нефінансової інформації позитивно впливає на управління змінами в контексті розвитку сталої глобальної економіки шляхом поєднання довгострокової прибутковості бізнесу із соціальною справедливістю та захистом навколишнього середовища. Саме тому численні національні та міжнародні правила описують, як підприємства можуть звітувати про нефінансову інформацію та стабільність. Звітність щодо сталого розвитку є джерелом інформації про цінності підприємств, дозволяє підвищити рівень конкурентоспроможності на національних та міжнародних ринках, позитивно впливає на їх статус та імідж, забезпечує лояльність споживачів та інвесторів. В ЄС основними документами, які регулюють нефінансове звітування підприємств є Директива про бухгалтерський облік 2013/34/ЄС та Директива 2014/95/ЄС (Non-Financial Reporting Directive (NFRD)). Проте, також є необхідність покращити розкриття соціальної та екологічної інформації підприємствами шляхом оновлення законодавчої бази в цій сфері й впровадження можливості подання нефінансової інформації в єдиному цифровому форматі.

Список використаних джерел:

1. Directive 2013/34/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on the annual financial statements, consolidated financial statements and related reports of certain types of undertakings, amending Directive 2006/43/EC of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directives 78/660/EEC and 83/349/EEC Text with EEA relevance. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32013L0034>
2. Directive 2014/95/EU of the European Parliament and of the Council of 22 October 2014 amending Directive 2013/34/EU as regards disclosure of non-financial and diversity information by certain large undertakings and groups Text with EEA relevance. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32014L0095>